

Je woont in een straat in de wijk Nieuwe park in Gouda. Die straat heet Merijntje Gijzenstraat. Maar wie weet nog wie of wat Merijntje Gijzen eigenlijk was?

Merijntje Gijzen door A.M. de Jong (totaal 8 delen!)

In Merijntjes ziel zag het er (..) nog al bont uit. Hij ging omringd van een kleine heermacht onzichtbare wezens van wel zeer tegenstrijdige beginselen. En allemaal probeerden ze hem te beïnvloeden. (..) Allereerst was daar zijn Engelbewaarder, zijn beste en heiligste vriend. Die was heel machtig en goed en hij moest op last van niemand minder dan Onze Lieve Heer zelf, beproeven Merijntje op het rechte pad te houden. Alles wat een kleine jongen voor goed deed, was hem door zijn Engelbewaarder ingefluisterd. (..) Maar aan de andere kant daar (..) schuifelde de duivel mee en probeerde hem heel de dag door te verleiden tot allerhande slechtigheden. (..) Hij was lelijk, de helse sinjeur. Afzichtelijke was hij: met een paardepoot en met

horens op zijn kop en zijn ogen stonden scheef en hij had een lange harige staart, die in een pijlpunt uitliep en hij stonk naar solfer (= zwavel red) (..)

Hij was geen vriendelijk man, de Kruik. (..) Hij was uit het dorp weggegaan en had een jaar of acht door de wereld als zeeman gezwalkt. (..) Hij vroeg niemand om raad (..) ging zijn eigen weg, zonder acht te slaan op de kritiek zijner dorpsgenoten, die heel wat op hem hadden aan te merken. Want niet alleen dat hij nooit meewerkte op het veld, een geducht stroper was, een drinker en een wreed vechter, maar hij kwam ook nooit in de mis, leefde als een heiden en schimpte bij gelegenheid op alles wat priester was of in verband stond met kerk of godsdienst.

Dit zijn de twee hoofdfiguren van het eerste deel van deze 8-delige cyclus verhalen over Merijntje Gijzen: een kleine jongen en een grote man, een stroper waar eigenlijk iedereen bang voor is. Het is ook het deel dat het meest bekend is: Het verraad. De achtjarige Merijntje sluit een hechte vriendschap met Goort Perdams, beter bekend als "de Kruik" (van alle kruiken jenever die hij drinkt). En de Kruik? Als hij het jongetje op een avond langs de kant van de weg vindt met een verstukte enkel, ontwaakt er een zacht gevoel in hem. Merijntje is helemaal niet bang voor hem, maar vertrouwt hem direct en volkomen. Zo proberen de beide vrienden elkaar op het rechte pad te houden. En dat valt niet mee.

De stormen in het leven van Merijntje blijven beperkt tot het per ongeluk stelen van peren in de boomgaard van de pastoor. De storm in het leven van de Kruik gaat over moord en doodslag. Janekee, het meisje op wie hij verliefd is, legt het aan met een Hollandse "grenswachter" en zet hem aan de kant. En dat is meer dan hij kan verdragen. Als Janekee dan ook nog weigert met hem te dansen op het Vastenavondfeest, gaat het mis. Janekee en haar grenswachter worden gevonden, dood, neergestoken met een mes. Als het moordwapen gevonden wordt, weet niemand van wie het is, behalve Merijntje. Hij heeft het mes immers vaak genoeg gezien: bij de Kruik, zijn vriend... En zo wordt de Kruik verraden door de enige mens die werkelijk van hem houdt.

De boeken van Merijntje Gijzen waren vroeger heel erg populair. Ze zijn verfilmd en als serie op televisie gebracht.

De serie van 11 afleveringen is gemaakt op basis van de eerste 4 boeken. In de kijkcijfer Top-10 van 1974 stonden 6 voetbalwedstrijden en 4 afleveringen van Merijntje Gijzen's Jeugd.

Er is ook een A.M. De Jong-museum, gevestigd in het A.M. de Jong-huis en is opgericht in 1974. Oorspronkelijk was het museum een eerbetoon aan de in Nieuw-Vossemeer geboren schrijver A.M. de Jong (1888-1943). Het museum is in de maanden mei tot en met september elke zaterdag van 13.30 tot 16.30 uur geopend. Daarnaast is het museum gedurende het gehele jaar op afspraak te bezoeken. (tel. +31 (0)167 502416). De toegang is gratis!

Ook is er een Merijntje Gijzen-fietsroute die u brengt naar dié plaatsen waar in de beginjaren '70 de buitenopnamen plaats vonden van de T.V.-serie: 'Merijntje Gijzen's Jeugd'. De route begint in Nieuw Vossemeer (in het westen van Brabant) en is 36 km lang.

A.M. de Jong was één van de dertien kinderen van Melchior de Jong en Petronella Hazen in een zeer arm rooms-katholiek landarbeidersgezin. Hij werd geboren aan de Hooge Dijk in Nieuw-Vossemeer. Zijn vader werd later fabrieksarbeider in Rotterdam (1896) en Delft. Daar volgde hij de onderwijzersopleiding. In 1906 haalde hij zijn diploma en in 1907 werd hij benoemd tot onderwijzer in een gemeente onder Delft. In 1917 werd hij gemobiliseerd. Van 1919 tot 1925 werkte hij als journalist bij 'Het Volk'. Hij was literair medewerker van de VARA. Van 1925, het jaar dat hij doorbrak met 'Het verraad', tot zijn

dood wijdde hij zich aan de literatuur. A.M. de Jong was ook filmacteur en regisseur. In 1942 werd hij door de Duitsers in gijzeling genomen. Vanwege zijn zwakke gezondheid werd hij weer vrijgelaten. Maar op 18 oktober 1943 werd hij in zijn huis - Professor van Reeslaan 12 in Blaricum - vermoord door enkele Nederlandse SS'ers als represaille tegen aanslagen op NSB'ers.

Een totaal ander boek. Hier wordt het verhaal verteld van een klein jongetje uit een arm arbeidersgezin in Brabant. Juist als Merijntjes moeder bevalt van weer een nieuw zusje of broertje, loopt de Kruik, een gevreesde stroper, het erf op. Hij vangt de doodsbanige Merijntje op en de twee sluiten een onwaarschijnlijke vriendschap. Maar de bijnaam van "de Kruik", is er niet voor niets: Goort Perdams is wel een erg goede vriend van de jenever. Merijntje en hij blijken echter onafscheidelijk en wat niemand geloofde, blijkt toch waar: De Kruik blijkt een man met ook heel goede kanten. Hij zorgt als een vader voor de kleine Merijntje.

Dan slaat het noodlot toe. De verloofde van Goort, Janekee, zet hem aan de kant voor een Hollandse grenswachter en dat kan Goort niet verdragen. Op Vastenavond steekt hij ze allebei

dood en gooit het mes in de sloot. Hij voelt zich veilig, want niemand weet immers dat het mes van hem is. Niemand, behalve Merijntje. En als dan het gevaarlijke moordwapen uit de sloot gevist wordt en Merijntje zich tussen de toeschouwers bevindt, roept die blij uit dat de Kruik wel blij zal zijn dat zijn mes teruggevonden is. En zo verraadt Merijntje kinderlijk en volkomen ongewild zijn beste vriend. Goort Perdams verdwijnt in de gevangenis.

Hoe het verder gaat met de vriendschap wordt verteld in zeven andere boeken die dit eerste deel, Het Verraad, opvolgen. De boeken zijn makkelijk te lezen en het gevelpaneel is prachtig geworden. We zien hier Merijntje en de Kruik samen, hand in hand lopen door het Brabantse land, vereeuwigd in hun vriendschap.

De kleine Merijntje Gijzen heeft het niet gemakkelijk. Vol met goede bedoelingen, hem ingefluisterd door zijn beschermengel, laat hij zich soms toch tot kwade dingen verleiden door de duivel. Maar dan krijgt hij een vriend: de Kruik. Een zwerver, een stroper is de Kruik, maar tussen die twee groeit een heel bijzondere vriendschap. Dan worden na vastenavond de ex-vriendin van de Kruik en haar nieuwe vriend gevonden. Dood, neergestoken. Maar door wie? En wie weet van wie het mes is, het moordwapen, dat daar in een sloot gevonden wordt?

Merijntje Gijzen

Schrijver:
A.M. de Jong
(1888-1943)

A.M. de Jong groeide op in een arm rooms-katholiek landarbeidersgezin. In Delft volgde hij de onderwijzersopleiding en hij werd onderwijzer. In 1925 brak hij door met 'Het Verraad', het eerste deel van de serie rond Merijntje Gijzen en tot zijn dood wijdde hij zich verder aan de literatuur. Op 18 oktober 1943 werd hij in zijn huis vermoord door enkele Nederlandse SS'ers.